

3. 4. 2018

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zajištění budoucích pohledávek ve světle insolvenčního práva - judikatuře Nejvyššího soudu navzdory

Nejvyšší soud se ve svém rozsudku sp. zn. 29 Cdo 4746/2015 z 30.11.2017 (dostupném na www.nsoud.cz) vrátil k případu, který před více než třemi lety změnil pohled na zajištění pohledávek z bankovních záruk.

O co se jedná?

Pro připomenutí - v rozhodnutí sp. zn. 29 Cdo 4340/2011 ze dne 26.8.2014 Nejvyšší soud dovedil, že v případě zástavního práva zajišťujícího budoucí pohledávku (zde pohledávku z plnění z bankovní záruky) vzniká příslušné zástavní právo teprve v okamžiku vzniku zajištěné pohledávky; tento postulat spolu s ustanovením § 14 odst. 1 písm. e) zákona č. [328/1991](#) Sb., o konkursu a vyrovnání (dále jen „ZKV“) vedl k závěru, že v případě, kdy sice jak k vystavení bankovní záruky, tak i k uzavření zástavní smlouvy k zajištění pohledávek banky z případného budoucího plnění takové bankovní záruky došlo dostatečně včas před úpadkem dlužníka, avšak k samotnému plnění z bankovní záruky dojde již za zákonem kvalifikované úpadkové situace, pak právo věřitele na oddělené uspokojení nevznikne.

Reakce odborné veřejnosti i obchodních kruhů na uvedený rozsudek Nejvyššího soudu na sebe nenechaly dlouho čekat. Byl zmiňován rozpor s ekonomickou realitou většiny insolvenčních řízení i fakt, že banky tím fakticky mají být penalizovány navzdory tomu, že přijmou opatření ke zmírnění svého rizika, jednájíce tak s náležitou obezřetností a odbornou péčí.

Nedávný vývoj

Rozhodnutí odvolacího soudu tehdy bylo Nejvyšším soudem zčásti zrušeno (v rozsahu, že žalobce má právo na oddělené uspokojení pohledávek z bankovních záruk) a věc byla vrácena odvolacímu soudu k dalšímu řízení. Ten změnil odpovídajícím způsobem rozhodnutí soudu prvního stupně a uzavřel, že předmětné pohledávky z bankovních záruk vznikly až po prohlášení konkursu, a tudíž právo na oddělené uspokojení ohledně nich nevzniká.

Proti novému rozhodnutí podal zmíněný věřitel dovolání k Nejvyššímu soudu. A právě o něm vydal Nejvyšší soud koncem roku 2017 rozhodnutí sp. zn. 29 Cdo 4746/2015.

Dovolatel mimo jiné namítal, že výklad, podle něhož zástavní právo zajišťující budoucí pohledávku vzniká až spolu se vznikem pohledávky, je nesprávný, a argumentoval ve prospěch výkladu zastávaného celou doktrínou – že zástavní právo k nemovitosti i v tomto případě vznikne již vkladem do katastru nemovitostí, a to s účinky zpětně ke dni podání návrhu na zápis. V dovolání zmiňoval i „rozsáhlý negativní dopad nesprávného právního posouzení ve věci na hospodářský život“ a požadoval, aby věc byla předložena k rozhodnutí velkému senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu. Ten nicméně tomuto požadavku nevyhověl. Naopak poukázal na svou dřívější judikaturu týkající se vzniku zajištění budoucích pohledávek a konstatoval, že „[n]a tomto závěru, nemá Nejvyšší soud důvod cokoli měnit“ – právo na oddělené uspokojení nemůže vzniknout dříve, než vznikne zajištěná pohledávka.

Novela insolvenčního zákona

Jakkoli řečený rozsudek vycházel ze starého občanského zákoníku (č. [40/1964](#) Sb.) a ze ZKV, s ohledem na rozhodovací praxi Nejvyššího soudu nebylo možné vyloučit, že by zmíněná judikatura byla mohla být aplikována i v případě řešení úpadku dle zákona č. [182/2006](#) Sb., insolvenční zákon, ve znění do 30.6.2017. Proto na uvedenou problematiku, kromě jiných témat, reagovala loňská velká novela insolvenčního zákona, konkrétně zákon č. [64/2017](#) Sb., kterým se mění insolvenční zákon a některé další zákony. Touto poměrně rozsáhlou novelou došlo mimo jiné ke změně ustanovení § 109 insolvenčního zákona. Tam, kde se původně v odstavci 1, písmenu b) hovořilo o tom, že „*právo na uspokojení ze zajištění, které se týká majetku ve vlastnictví dlužníka nebo majetku náležejícího do majetkové podstaty, lze uplatnit a nově nabýt jen za podmínek stanovených tímto zákonem, [...]*“, tam bylo zmíněnou novelou s účinností od 1.7.2017 doplněno výslovné ustanovení dopadající na případy podobné, jako byly rozebírány v tomto článku výše, a sice: „*právo na uspokojení ze zajištění přitom náleží v případě zajištěné podmíněné pohledávky i dojde-li ke splnění odkládací podmínky pro vznik takové pohledávky po zahájení insolvenčního řízení; to platí obdobně v případě zajištěné budoucí pohledávky, dojde-li ke vzniku takové zajištěné budoucí pohledávky po zahájení insolvenčního řízení*“.

Pro dovolatele ze zmiňovaného judikátu už je pozdě, ale vzhledem k výše uvedenému lze doufat, že prostřednictvím novelizace insolvenčního zákona se přinejmenším do budoucna banky budou moci vyhnout zvýšenému a především nepředvídatelnému riziku spočívajícímu v tom, že zajištění jejich pohledávek bude v případě insolvence dlužníka soudem shledáno neexistujícím, ač bylo s patřičnou obezřetností zřízeno třeba i dlouho před zahájením insolvenčního řízení, tedy v době, kdy nevalnou finanční situaci dlužníka nebylo možno předvídat ani s vynaložením příslušné odborné péče.

Rozpaky nad vysoce formalistickým a obchodní účel konstruktivním rozhodnutím Nejvyššího soudu však zůstávají.

Mgr. Klára Linhartová,
advokátka

[PRK Partners s.r.o. advokátní kancelář](#)

Jáchymova 2
110 00 Praha 1

Tel.: +420 221 430 111

Fax: +420 224 235 450

e-mail: prague@prkpartners.com

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)
- [Odstoupení od smlouvy v insolvenčním řízení](#)
- [Zřízení exekutorského zástavního práva - právní rámec, dopady a judikatura](#)
- [Novela nařízení o insolvenčním řízení nabyla účinnosti - jaké přinesla změny?](#)